

PRZYKŁAD

Głuchołazy, dnia

**Sąd Rejonowy
W Prudniku
III Wydział Rodzinny i Nieletnich**

Powódka: Maria N....., zam. (adres).....

Pozwany: Wiktor N....., zam. (adres).....

Pozew o ustanowienie rozdzielności majątkowej

Wnoszę o:

1. ustanowienie rozdzielności majątkowej pomiędzy mną, a moim mężem.
2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu,

Uzasadnienie

Od 10 lat pozostaję w związku małżeńskim z pozwanym.

Dowód: odpis aktu małżeństwa

Nasze małżeństwo od początku nie układało się dobrze. Mąż ma skłonności do hazardu, wszystkie zarobione przez siebie pieniądze przeznaczal na wyjscia do kasyna i na pokrywanie związanych z tym długów. Ja utrzymywałam dom i 2 dzieci ze swojej pensji. M.in. na tym tle zaczęły rodzić się między nami konflikty. Od 3 lat nie prowadzimy wspólnego gospodarstwa domowego, każde z nas samodzielnie dysponuje swoimi środkami finansowymi. Mąż nie zgadza się jednak na to, abyśmy w takiej sytuacji zawarli umowę o rozdzielności majątkowej.

Pozostawanie we wspólności majątkowej z moim mężem przeszkadza mi w samodzielnym podejmowaniu decyzji finansowych, ponadto obawiam się, że będę musiała spłacać długi męża, kiedy stanie się on niewypłacalny.

Wobec powyższego, wnoszę jak na wstępie.

(własnoręczny podpis)

Załączniki:

1. odpis aktu małżeństwa
2. kserokopia pozwu i załącznika

Notka do wzoru - Pozew o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej¹

Uwagi materialnoprawne

1. Ustawowy ustrój majątkowy. Jest regułą, że z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa), obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny) – art. 31 § 1 KRO. Ponadto wspólność ustawowa powstaje między małżonkami w razie rozwiązania umowy majątkowej małżeńskiej w czasie trwania małżeństwa (chyba że strony postanowiły inaczej; art. 47 § 2 KRO). Ustawowy ustrój majątkowy powstaje również w razie uchylenia ubezwłasnowolnienia, a także umorzenia, ukończenia lub uchylenia postępowania upadłościowego (art. 53 § 2 KRO) albo z chwilą zniesienia separacji (jednak na zgodny wniosek małżonków sąd orzeka o utrzymaniu między małżonkami rozdzielnosci majątkowej; art. 54 § 2 KRO).

2. Umowne ustroje majątkowe. Małżonkowie mogą przez umowę zawartą w formie aktu notarialnego wspólność ustawową rozszerzyć lub ograniczyć albo ustanowić rozdzielnosc majątkową lub rozdzielnosc majątkową z wyrównaniem dorobków (umowa majątkowa). Umowa taka może poprzedzać zawarcie małżeństwa. Może ona być zmieniona albo rozwiązana (art. 47 KRO). Małżonek może powoływać się względem innych osób na umowę majątkową małżeńską, gdy jej zawarcie oraz rodzaj były tym osobom wiadome (art. 47¹ KRO). Do ustanowionej umową wspólności majątkowej stosuje się odpowiednio przepisy o wspólności ustawowej, z zachowaniem art. 49–50¹ KRO. W kwestii rozdzielnosci majątkowej z wyrównaniem dorobków, **patrz: uwagi materialnoprawne 2–7 do wzoru Nr 21.**

3. Przymusowy ustrój majątkowy. Z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać ustanowienia przez sąd rozdzielnosci majątkowej (art. 52 § 1 KRO); rozdzielnosc majątkowa powstaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją ustanawia (art. 52 § 2 zd. pierwsze KRO). Poza tym przymusowa rozdzielnosc majątkowa powstaje z mocy prawa w razie ubezwłasnowolnienia lub ogłoszenia upadłości jednego z małżonków (art. 53 § 1 KRO). W myśl art. 54 § 1 KRO orzeczenie separacji powoduje powstanie między małżonkami rozdzielnosci majątkowej.

4. Ustanie wspólności. Wspólność ustaje z chwilą ustania małżeństwa (np. z chwilą uprawomocnienia się wyroku rozwiązującego małżeństwo przez rozwód czy z chwilą uprawomocnienia się wyroku orzekającego unieważnienie małżeństwa). W czasie trwania małżeństwa wspólność ustaje:

- 1). z chwilą zawarcia przez małżonków umowy majątkowej ustanawiającej rozdzielnosc majątkową albo rozdzielnosc majątkową z wyrównaniem dorobków;
- 2). z dniem oznaczonym w prawomocnym wyroku sądu ustanawiającego rozdzielnosc majątkową;
- 3). z chwilą uprawomocnienia się wyroku albo postanowienia orzekającego separację;
- 4). z chwilą uprawomocnienia się postanowienia orzekającego ubezwłasnowolnienie jednego z małżonków;
- 5). z chwilą ogłoszenia upadłości jednego z małżonków.

5. Ważne powody. W czasie trwania małżeństwa, ale tylko z ważnych powodów, każdy z małżonków może żądać ustanowienia przez sąd rozdzielnosci majątkowej i to także w sytuacji, gdy małżonkowie pozostają w rozdzielnosci majątkowej z wyrównaniem dorobków (art. 52 § 1 KRO). Przez ważne powody – najogólniej ujmując – rozumie się takie okoliczności, które sprawiają, że w konkretnej sytuacji faktycznej wspólność majątkowa nie służy dobru drugiego małżonka (tego, który występuje z powództwem o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej) oraz dobru założonej przez małżonków rodziny, a nawet prowadzi do sytuacji sprzecznej z zasadami prawa rodzinnego. Przez ważne powody rozumie się m.in. określone okoliczności natury majątkowej, jak np. trwonienie przez jedno z małżonków zarobków stanowiących ich wspólny dorobek, powodowanie uszczerbku w majątku wspólnym itp. Do zaistnienia ważnego powodu dochodzi też wtedy, gdy wykonywanie zarządu przez każde z małżonków ich wspólnym majątkiem nie jest możliwe lub jest znacznie utrudnione. Ważne powody uzasadniające ustanowienie rozdzielnosci majątkowej na żądanie jednego z małżonków istnieją również wówczas, gdy drugi małżonek – na skutek zaniedbywania obowiązków wobec rodziny lub ulegania nałogom – nie przyczynia się do powstania wspólnego majątku (w takim wypadku nie można jednak uznać za ważne powody okoliczności, które nie są zawinione przez małżonka lub nie zależą od jego woli, w szczególności długotrwałej choroby). Ważny powód ustanowienia rozdzielnosci majątkowej może także stanowić stan separacji faktycznej małżonków – wówczas, gdy stan ten stanowi skutek trwałego, a nie o charakterze przejściowego, rozkładu pożycia małżonków. Mimo stanu faktycznej separacji dobro rodziny może jednak stanowić przeszkodę do

¹ Opr. Legalis, 2008 r.

ustanowienia rozdzielności majątkowej (np. wtedy, gdy z żądaniem ustanowienia rozdzielności występuje małżonek, który porzucił rodzinę lub – ze swej winy – w inny sposób spowodował rozkład pożycia i powstanie separacji, a uwzględnienie jego powództwa jest szkodliwe dla interesów małżonka niewinnego).

6. Data powstania rozdzielności. W wypadku ustanowienia rozdzielności majątkowej przez sąd, rozdzielność ta powstaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją ustanawia. Tylko w wyjątkowych wypadkach sąd może ustanowić rozdzielność majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa – w szczególności, jeżeli małżonkowie żyli w rozłączeniu (art. 52 § 2 KRO). W każdym jednak razie owym dniem powstania rozdzielności nie może być dzień, w którym nie istniał jeszcze ważny powód do ustanowienia przez sąd rozdzielności majątkowej. W zasadzie dniem, o który chodzi, powinien być dzień wytoczenia powództwa; nie można wykluczyć, że będzie nim dzień zamknięcia rozprawy (arg. z art. 316 § 1 KPC). Oznaczenie w wyroku, który ustanawia rozdzielność majątkową, dnia powstania rozdzielności jest obligatoryjne. W razie nieoznaczenia przez sąd tego dnia strona może wnieść – na podstawie art. 351 § 1 KPC – o stosowne uzupełnienie wyroku.

7. Wspólność najmu lokalu. Ustanie wspólności ustawowej w czasie trwania małżeństwa nie pociąga za sobą ustania wspólności najmu lokalu. Sąd, stosując odpowiednio przepisy o ustanowieniu rozdzielności majątkowej, może jednak z ważnych powodów na żądanie jednego z małżonków znieść wspólność najmu lokalu (art. 680¹ § 2 KC).

8. Ogłoszenie upadłości a rozdzielność. W myśl art. 125 ustawy z 28.2.2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.), ustanowienie rozdzielności majątkowej na podstawie orzeczenia sądu w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości jest bezskuteczne w stosunku do wierzycieli upadłego; po ogłoszeniu upadłości nie można ustanowić rozdzielności majątkowej z datą wcześniejszą w stosunku do daty ogłoszenia upadłości. Powyższe stosuje się odpowiednio, gdy rozdzielność majątkowa powstała w wyniku ubezwłasnowolnienia jednego z małżonków, orzeczonego w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Według art. 126 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego, ustanowienie umową majątkową rozdzielności majątkowej (także ustanowienie rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków) jest skuteczne w stosunku do masy upadłości tylko wtedy, gdy umowa została zawarta co najmniej dwa lata przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Artykuł 126 ust. 1 ww. ustawy stosuje się odpowiednio, gdy umową majątkową ograniczono wspólność ustawową.

Uwagi procesowe

Warunki formalne pozwu. Pozew o ustanowienie rozdzielności majątkowej powinien odpowiadać ogólnym warunkom pierwszego pisma procesowego w sprawie (art. 126 i 128 KPC) oraz szczególnym warunkom przewidzianym dla pozwu (art. 187 KPC).

Właściwość sądu. Sądem właściwym rzeczowo do rozpoznania sprawy jest tu sąd rejonowy (art. 16 w zw. z art. 17 pkt 4 KPC). Sądem wyłącznie właściwym miejscowo jest tu sąd pierwszej instancji, w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie wspólne zamieszkanie, jeżeli choć jedno z nich w okręgu tym jeszcze stale przebywa. Gdy ta podstawa właściwości miejscowej nie zachodzi, wtedy jest wyłącznie właściwy sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, a gdy i tej podstawy nie ma – sąd miejsca zamieszkania powoda (art. 41 KPC).

Legitymacja procesowa. Osobą legitymowaną do wystąpienia z powództwem o ustanowienie rozdzielności majątkowej jest każdy z małżonków. Legitymowany biernie jest drugi małżonek.

Wartość przedmiotu sporu. Wartość przedmiotu sporu stanowi wartość majątku wspólnego stron, a w sytuacji, gdy małżonkowie pozostają w rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków – wartość tych dorobków.

Udzielenie zabezpieczenia. W sprawie o ustanowienie rozdzielności majątkowej jest możliwe udzielenie zabezpieczenia (art. 730 § 1 KPC). Można zatem w pozwie albo w toku postępowania zgłosić wniosek o udzielenie zabezpieczenia. Na szczególną uwagę zasługuje tu art. 755 § 1 KPC, który przewiduje możliwość udzielenia zabezpieczenia w taki sposób, jaki sąd – stosownie do okoliczności – uzna za odpowiedni. Gdy zaś okaże się to konieczne, na podstawie powołanego art. 755 § 1 KPC, sąd może unormować prawa i obowiązki stron na czas trwania postępowania. W szczególności unormowanie takie może polegać na poddaniu jednego z małżonków (albo nawet obojga) określonym w postanowieniu o udzieleniu zabezpieczenia ograniczeniom w zakresie zarządu majątkiem wspólnym (na czas trwania procesu).

Postępowanie. Postępowanie w sprawie o ustanowienie rozdzielności majątkowej toczy się w trybie

procesowym, przy zastosowaniu niektórych przepisów o postępowaniu odrębnym w sprawach małżeńskich (art. 452 KPC).

Środki prawne, terminy

1. Apelacja. Od wyroku wydanego w sprawie o ustanowienie rozdzielności majątkowej przysługuje apelacja do sądu okręgowego (art. 367 § 1 i § 2 KPC).

2. Termin do wniesienia apelacji. Apelację wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie dwutygodniowym od doręczenia stronie skarżącej wyroku z uzasadnieniem. Jeżeli strona nie zażądała uzasadnienia wyroku w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji, termin do wniesienia apelacji biegnie od dnia, w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia (art. 369 KPC).

3. Skarga kasacyjna. Od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji wydanego w sprawie o ustanowienie rozdzielności majątkowej może przysługiwać skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego (skarga kasacyjna nie jest dopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy zł; art. 398² § 1 KPC). Taką skargę może wnieść strona, Prokurator Generalny lub Rzecznik Praw Obywatelskich (wniesienie skargi kasacyjnej przez stronę wyłącza – w zaskarżonym zakresie – wniesienie skargi przez Prokuratora Generalnego lub Rzecznika Praw Obywatelskich) – art. 398¹ KPC. Jest regułą, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje tu zastępstwo stron przez adwokatów. Zastępstwo to dotyczy m.in. sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej, a także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji (oprócz takich czynności w postępowaniu o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie adwokata) – art. 871 KPC.

4. Termin do wniesienia skargi kasacyjnej. Skargę kasacyjną wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia stronie skarżącej orzeczenia z uzasadnieniem (art. 398⁵ § 1 KPC). Jest regułą, że orzeczenie sądu drugiej instancji z uzasadnieniem doręcza się tej stronie, która w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji zażądała doręczenia (art. 387 § 3 KPC). Termin do wniesienia skargi kasacyjnej przez Prokuratora Generalnego i Rzecznika Praw Obywatelskich wynosi sześć miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, a jeżeli strona zażądała doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem – od chwili doręczenia orzeczenia stronie (art. 398⁵ § 2 KPC).

Opłaty. Opłata od pozwu wynosi 200 zł.

Orzecznictwo

1. Wyrok SN z 6.11.1972 r., III CRN 250/72; opubl. OSNCP Nr 6/1973, poz. 113. Przez „ważne powody” uzasadniające zniesienie wspólności majątkowej małżonków (art. 52 KRO) nie można rozumieć tylko okoliczności natury majątkowej. Żądanie zniesienia wspólności majątkowej może być również wynikiem separacji faktycznej małżonków, przy czym ustalenie, kto jest winny rozkładu pożycia małżeńskiego, będzie miało także wpływ na ocenę, czy istnieją ważne powody zniesienia wspólności majątkowej.

2. Uchwała SN z 28.5.1973 r., III CZP 26/73; opubl. OSNCP Nr 4/1974, poz. 65. Stan faktycznej separacji małżonków może stanowić ważny powód zniesienia wspólności majątkowej, jeżeli jest wynikiem trwałego rozkładu pożycia, a zniesienie wspólności nie pozostaje w sprzeczności z dobrem rodziny.

3. Wyrok SN z 6.12.1976 r., III CRN 230/76; opubl. OSNCP Nr 10/1977, poz. 190. Jeżeli sąd w wyroku znoszącym wspólność majątkową nie oznaczy daty jej ustania (art. 52 KRO), strona może wnosić w trybie art. 351 § 2 KPC o stosowne uzupełnienie wyroku.

4. Uchwała SN z 14.4.1994 r., III CZP 44/94; opubl. OSNCP Nr 10/1994, poz. 190. Orzekanie o zniesieniu małżeńskiej wspólności majątkowej z datą wsteczną jest dopuszczalne także po prawomocnym rozwiązaniu związku małżeńskiego przez rozwód, jeżeli powództwo zostało wytoczone przed tą datą.

5. Wyrok SN z 22.11.1994 r., II CRN 131/94; opubl. OSNIC Nr 4/1995, poz. 69. Żądanie zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej jedynie ze względu na dług jednego z małżonków podlega ocenie – także w świetle przesłanek z art. 41 § 3 KRO.

6. Wyrok SN z 15.11.1995 r., I CRN 170/95; opubl. OSNIC Nr 3/1996, poz. 45. Upatrywanie ważnego powodu zniesienia przez sąd wspólności majątkowej na podstawie art. 52 KRO w samej możliwości powstania w przyszłości długów związanych z działalnością gospodarczą podjętą przez jednego z małżonków podważa sens prawny ustawowego ustroju małżeńskiej wspólności ustawowej. Ustrój ten bowiem zakłada, że zaspokojenia z majątku wspólnego może żądać także wierzyciel, którego dłużnikiem jest tylko jeden z małżonków – art. 41 § 1 KRO.

7. Uchwała SN z 30.5.1996 r., III CZP 54/96; opubl. OSNIC Nr 10/1996, poz. 130. *Umowne wyłączenie wspólności ustawowej w czasie trwania małżeństwa wyklucza powództwo z art. 52 § 1 KRO dotyczące okresu poprzedzającego zawarcie umowy.*

8. Wyrok SN z 13.5.1997 r., III CKN 51/97; opubl. OSNIC Nr 12/1997, poz. 194. *Separacja faktyczna małżonków, uniemożliwiająca im współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym, może stanowić ważny powód zniesienia przez sąd wspólności majątkowej małżeńskiej. Z żądaniem może wystąpić również małżonek, który jest wyłącznie winny separacji. Wina jego, jak też wzgląd na dobro rodziny lub pozwanego małżonka powinny być brane pod uwagę jedynie przy ocenie żądania zniesienia wspólności z punktu widzenia zasad współżycia społecznego (art. 5 KC).*

9. Wyrok SN z 25.6.2003 r., III CKN 545/01; opubl. OSNIC Nr 9/2004, poz. 143. *Umowne wyłączenie wspólności ustawowej w czasie trwania małżeństwa wyklucza powództwo przewidziane w art. 52 § 1 KRO, niezależnie od tego, jakiego okresu lub oznaczenia datą dotyczy późniejsze żądanie zniesienia wspólności majątkowej.*

10. Wyrok SN z 20.5.1976 r., III CRN 373/75; opubl. OSNCP Nr 2/1977, poz. 31; postanowienie SN z 19.3.1987 r., III CRN 50/87; opubl. OSNCAP Nr 5/1988, poz. 71; wyrok SN z 24.5.1994 r., I CRN 50/94; opubl. OSNCAP Nr 12/1994, poz. 246; wyrok SN z 11.1.1995 r., II CRN 148/94; opubl. OSNIC Nr 4/1995, poz. 70; wyrok SN z 3.2.1995 r., II CRN 162/94; opubl. OSNIC Nr 6/1995, poz. 100; uchwała SN z 9.8.1996 r., III CZP 74/96; opubl. OSNIC Nr 11/1996, poz. 152. *Pozew o ustanowienie rozdzielności majątkowej*